

Anders Fogh Rasmussens ved 60-året for Danmarks befrielse

Taler

Anders Fogh Rasmussen
Statsminister

Dato

5. maj 2005

Sted

Københavns Rådhus

Kære Overborgmester, mine damer og herrer,

Først vil jeg gerne takke dig, Lars Engberg, - og Borgerrepræsentationen - for indbydelsen ti! at komme her i aften. Vi kan ikke forestille os en bedre ramme til at festligholde 60-året for befrielsen.

Jeg vil også gerne takke alle jer veteraner og ofre for nazismens forbrydelser for at være kommet. Jeg er glad for at så mange på trods af fremskreden alder har fundet kræfter til at deltage.

Og så vil jeg også gerne takke dig, Jørgen Barfod, og de andre medlemmer af 5. maj Komitéen for igen i år at have taget initiativ til at markere Danmarks befrielse og for jeres store arbejde i 5. maj Komitéen.

* * *

Festlighederne i år er fokuseret på jer, der er til stede her i aften. De fleste af jer har sat livet på spil for Danmark. Vi er glade for, at vi kan markere denne dag sammen med jer, der selv oplevede Besættelsen.

I traf et valg. I fulgte ikke, hvad der kunne betale sig, men hvad I fandt rigtigt.

I traf et personligt valg. Men det var samtidig et valg, som reddede det danske folks selvrespekt.

Takket være modstandsbevægelsen blev samarbejdspolitikken bragt til ophør. Der blev rene linjer. Danmark kom ud af Besættelsen på den rigtige side og kunne umiddelbart efter krigen indtage sin plads blandt verdens frie nationer.

Det danske folk er frihedskæmperne, modstandsbevægelsen, krigssejlerne og andre, der valgte den aktive modstand, megen tak skyldig.

I traf et modigt valg. Og I reddede Danmarks ære.

På nationens vegne: Tak!

* * *

Jeg er blevet kritiseret for at tage parti for frihedskæmperne og mod samarbejdspolitikken.

Jeg er blevet kritiseret for, at det er for let at tage parti her 60 år efter krigens afslutning. At jeg blot efterrationaliserer på bekvem afstand af de ubehagelige begivenheder.

Jeg afviser den kritik.

Der var mange, som allerede under Besættelsen traf et svært og farligt valg og satte sig op mod myndighederne. Der var frihedskæmperne, hvoraf mange betalte med deres liv. Der var danske søfolk, som valgte at gå i allieret tjeneste. Mange af dem omkom. Der var repræsentanter for det folkelige, kulturelle og kirkelige liv, som skrev og talte mod samarbejdspolitikken.

De fleste af jer, der er til stede i aften, traf et valg på datidens præmisser og uden viden om, hvad dette valg kunne indebære. I gjorde bare, hvad I fandt rigtigt i situationen.

Så kan jeg naturligvis også tillade mig i dag at støtte jeres valg og jeres holdning på nutidens præmisser. Og sige tak for, at I på samtidens usikre betingelser traf et klart valg, som eftertidens generationer må være jer dybt taknemmelige for.

* * *

Det er sagt, at samarbejdspolitikkerne havde de bedste hensigter.

Det betvivler jeg ikke. Men det, der tæller, er ikke de gode viljer, men de faktiske

handling.

Hvis resten af verden havde tænkt som samarbejdspolitikere i Danmark, så ville Hitler have vundet krigen, og Europa været nazistisk.

Problemet var, at vi overlod det til andre at bekæmpe nazismen. På et tidspunkt stod Storbritannien fuldstændig alene i kampen. Det er uhyggeligt at tænke på, hvordan verden kunne have set ud, hvis britiske politikere og befolkningen i Storbritannien havde tænkt på at hytte sig i stedet for at gå til kamp.

I 1940 efter nederlaget ved Dunkirk var udsigterne til en britisk sejr yderst mørke. Store ødelæggelser i London og Coventry kunne være undgået, hvis Storbritannien i 1940 havde indgået en aftale med Hitler. Talløse britiske unge mænd kunne have reddet livet.

USA kunne have passet sig selv. Have koncentreret sig om sin svære kamp mod de japanske militære styrker. Et besøg på krigskirkegårde i Normandiet afslører en lille del af prisen for det amerikanske engagement i krigen.

Der er altid et valg.

På skibe rundt omkring i verden blev danske søfolk stillet overfor valget mellem at sejle for de allierede eller lurepasse i fremmed havn. Langt de fleste valgte at gå i allieret tjeneste. Mange mistede livet. Men vi kan i dag være stolte over krigssejlernes indsats.

Vi har i de seneste uger hørt om danske virksomheder, der arbejdede for tyskerne. Det har vist sig, at omfanget var større, end man hidtil havde troet. Entreprenører byggede bunkere for besættelsesmagten. Man undskyldte sig med hensynet til medarbejdere. De kunne blive arbejdsløse, hvis ikke man arbejdede for tyskerne.

Der blev anført mange andre gode og mindre gode begrundelser for at samarbejde.

Men der er altid et valg. Andre virksomheder nægtede at levere til fjenden. Det kostede omsætning, og nogle gange også arbejdspladser. Til gengæld var disse virksomheder med til, at der i dag er noget at fejre - at der var en solside til

skyggesiderne fra besættelsestiden.

* * *

Jeg erkender, at datidens ledere i politik og erhvervsliv stod med mange dilemmaer. Det var svære valg og et stort ansvar.

Muligvis kan man argumentere for, at samarbejdspolitikken betalte sig, fordi landbrug og industri tjente gode penge på krigen og skaffede brød på bordet til mange.

Muligvis kan man argumentere for, at samarbejdspolitikken betalte sig, fordi vi slap billigt gennem krigen.

Ja, men vi lod andre bløde og lide for vor skyld og vor frihed.

I sagen ret og uret skal man aldrig spørge, om det betaler sig, for det er i tyrannernes og undertrykkernes interesse.

Det bliver aldrig medmenneskeligt eller humant at stille sig til rådighed for uretten, hvad enten det sker af fejhed, føjelighed eller griskhed.

I en skæbnekamp mellem frihed og ufrihed, mellem demokrati og diktatur kan man ikke forholde sig neutralt. Da må man tage stilling. Da må man slås for frihed og demokrati og bekæmpe tyranni og undertrykkelse.

Blandt nazismens mange og afskyvækkende forbrydelser hører den systematiske udryddelse af jøder til de mest uhyrlige. Den ondskab, som lå bag drabet på millioner af mennesker, blot fordi de var jøder, er så ubeskrivelig og så forfærdende, at menneskeheden aldrig må glemme holocaust og dens ofre.

Når man møder den grænseløse ondskab, er der kun ét anstændigt valg: At bekæmpe den til den bitre ende.

Kære frihedskæmpere, krigssejlere, veteraner og ofre for nazismens forbrydelser,

I kæmpede mod nazisterne eller blev ofre for deres forbrydelser. Kampen var ikke forgæves. Vi kan i dag leve i frihed og fred på grund af jeres indsats.

Mange af jer måtte træffe besværlige valg. Ingen kan vide, hvordan man reagerer, før man står i situationen. Står overfor at skulle vælge. Heller ikke jeg. Vi kan bare håbe, at vi kan vise et tilsvarende mod, som I, der sidder her, udviste under Besættelsen.

I er ved at være oppe i årene. De fem grusomme krigsår kan synes på en fjern afstand. Men I vil bære de dystre erindringer med jer til det sidste.

Og I skal vide, at jeres smerte også er vores smerte. Det, I har været udsat for, vil for eftertiden stå som en påmindelse om, at vi til det yderste skal bekæmpe tyranniet og kæmpe for en bedre, friere og fredeligere verden.

Det valg, I traf, forpligter også os til at gøre, hvad vi kan.

Tags

Mindetale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/anders-fogh-rasmussens-ved-60-aret-for-danmarks-befrielse>